

A Nyugat alkonya, a Kelet sötétje

Van egy múzeumi igazgató Budapestén, aki rendre megnyilvánul szintén bármiben, amiben illetékesnek érzi magát. Blogon, interjúban, nyilvános megszólalásokban. Történelmi múzeumot vezet, ráadásul azt, amely hatalmi helyről minden támogatást és segítséget megkap hosszú évek óta, mert a kormányzat emlékeztetpolitikájának zászlóshajója. Egyik zászlóshajója, mert most már több is van: igazi vezércsillaggá vált például a Veritas Intézet, amely alá nemrég egy mozdulattal betolták az egész 1956-os Intézetet. Szóval ez a múzeumi igazgató innen, Budapestről, az Andrássy út 60.-ból osztja ki rendre Európát, a Nyugatot úgy en bloc, de különösen Németországot. A Gateway Pundit amerikai szélsőjobboldali blognak adott interjújában elképesztő mondatok sorakoznak, az egyik arra vonatkozik, hogy szerinte Németország mivé lett Angela Merkel vezetés alatt. „Németország a romantikusok földje volt. Schiller, Heine, Beethoven. Ma nincs kultúra, és nincs szív.” Nem először hangzik el a múzeumi igazgató köréből a mai német kultúrát lecsinnyó mondat. Hogy Németország tulajdonképpen feladta kultúráját, identitását, intézményeit satöbbi.

Nem akarnánk itt most a német kulturális önazonosság kérdéseibe mélyen belemenni, csak annyit jegyeznék meg, hogy a most zajló Velencei Biennálén a német pavilon kurátora magyar. Aki egyébként hosszabb ideje egy német művészeti intézményt vezet. Ahogy más magyar kurátor is akad, aki intézményvezető Németországban. Ezeket a pozíciókat nyilván nem könnyű elérni, de talán többek között azért is volt ez lehetséges, mert a német kulturális és művészeti intézményrendszeri hálózat óriási, kiterjedt és sokszólamú. Szóvet-ségi, tartományi, városi, és ezeken belül tucatnyi különféle profil, tevékenység, tartalom. Autonóm, jól finanszírozott intézményekről van szó, amelyek mind részt vesznek a kultúra újratermelésében, és mind hozzájárulnak ahhoz, ami ma a német művészet és kultúra. Tehát hogy „nincs kultúra”, az kicsit erős mondat.

Persze nem az egyetlen abban az interjúban. Egy New Yorkban élő, magyar filantróp üzletember zsidó identitása is szóba kerül. „Soha nem vallom, hogy zsidó vagyok” – mondja az igazgató. Németországban valószínűleg nem mondhatna következmények nélkül ilyen mondatot. Valószínűleg múzeumot sem igazgathatna. Az ugyanis, hogy hatalmi helyről senki ne mondhasa meg, hogy ki kicsoda, és hogyan kellene viselkednie, arrafelé kultúra és önazonosság kérdése.

Csók: ISTVÁN

Vizuális nevelési laboratórium

Ma már megszokott dolog, hogy a kiállításokat – a művek befogadását, végzős soron hasznosulását segítő – múzeumpedagógiai foglalkozások kísérik. Ezek abban különböznek a hagyományos tárlatvezetésektől, hogy a látogató aktív részvételére építenek, az ismereteket is kreatív, gyakorlati tevékenységek révén igyekeznek átadni, ezáltal a közönség és a művészi alkotások közötti kapcsolatot közvetlenebbé tenni, mintegy lehetőséget nyújtanak arra, hogy azokat a néző sajátjának is érezhesse.

Ez afféle rásegítés arra, amit röviden úgy fogalmazhatnánk meg, hogy a mű a befogadóban válik teljessé. Eme XX. századi felismerés egyik korai megfogalmazója Marcel Duchamp-tól származik, aki 1957-ben így írt: „Mindent egybevetve, a kreatív cselekvés nem egyedül a művész által fejeződik be: a művet a néző hozza kapcsolatba a külvilággal azáltal, hogy megfejti, értelmezi és interpretálja annak belső tartalmát, ily módon saját maga járul hozzá a kreatív cselekvéshez.”

A Deák17 Galériában Konok Tamás és Vásárhelyi Tamás közös, Tért-Mozgás-Játék című kiállítása e tevékenység tárgyasulása. A tárlat megszületésében Vásárhelyi Tamás természettudós, a hazai múzeumpedagógia ismert úttörője játszott kulcs szerepet. Tudományos munkássága mellett elhivatott pedagógus, aki a természettudományos ismeretek élményszerű elsajátítását segítő eszközök, játékok megalkotásával is foglalkozik. Képpé vált kísérlet címvel 2018-ban olyan fajtákat mutatott be, amelyeket Konok Tamás letisztult, geometrikus absztrakt képei inspiráltak. Ezek ismeretében Konok közös kiállítását javasolt. A Deák17 Galériában megvalósult tárlaton a festmények mellett látható tárgyak többsége már a két alkotó együtt-gondolkodásának eredménye.

A nézők által működtethető játékos demonstrációs eszközök felvillanyozzák a látogatókat, és az eredeti szándék szerint segítik bizonyos természettudományos összefüggések megértését. Együttal visszautalnak az inspiráció-

Kiállítási enteriőr

Foto: Beszélés Noémi

san egyesítő képein. De a művek és az objektumok kapcsolatának tisztázása már a kapcsolódó múzeumpedagógiai foglalkozások kihívása lesz. A tárlat érdeme mindenesetre nem csupán az, hogy segíti bizonyos művészeti és tudományos összefüggések felismerését, hanem az is, hogy a képek és a szellemes objektumok bemutatásával a művészetben és a tudományban – ahogy a pedagógiában és a hétköznapi életben is – fontos szerepet játszó kreativitást ugyancsak jól érzékelhetővé teszi.

Egy topográfiai véletlen folytán a galéria szomszédságában található az az emléktáblával is jelölt épület, ahol Marastoni Jakab első hazai művészeti akadémiaja működött. Bár a két intézményt több mint másfél évszázad választja el, közös bennük, hogy mindkettőt a művészetet támogató szándék hozta létre. Mindazonáltal ugyanakkor markánsan különböznek egymástól. Ebben a különbségben jól érzékelhető az a művészetekre is ható társadalmi változás, amit röviden demokratizálódásnak nevezhetünk. Az akadémián egy szűk polgári réteg igényeit kiszolgáló művészképzés folyt, míg a Deák17 Gyermekek és Ifjúsági Művészeti Galériában a jövő legzsebbebb értelemben vett közönségét, a fiatalokat igyekeznek a művészetre, a művészettel nevelni.

Az impozáns terekkel rendelkező, fővárosi fenntartású galériát 2015-ben

Vásárhelyi Tamás és Konok Tamás a Deák17 Galériában

Foto: Kurmer Ádám

ként szolgáló művekre. Ez azonban könnyen a festmények direkt „olvasására” csúszhat, ami hiba lenne, mert ahogy Horányi Attila megnyitójában megjegyezte, „Konok képei nem elvonatkoztatottak, hanem elvontak”. Nem valószínű, hogy a művész célja természeti törvények illusztrálása lett volna szubjektív geometriával megalakított, rációt és emóciót harmoniku-

alapították. A Fővárosi Közgyűlés Kaposi Dorka művészettörténész bízta meg az igazgatói feladatok ellátásával: a programok összeállítása, kiállítás-szervezés, külföldi kiállításokkal és intézményekkel való kapcsolatfelvétel, továbbá a kutatómunka szervezése tartoznak ezek közé.

A galéria elsődleges célközönsége a 3–23 éves korosztály, továbbá szü-

leik és a pedagógusok. Programjában rendszeresek az alkalmi kiállítások, amelyek feldolgozását múzeumpedagógiai foglalkozások is segítik.

Eddigi tárlataik közül talán az észak-északi grafikai válogatás volt a legsikeresebb, amelyen 18 ország művészeinek illusztrációi voltak láthatók az Alice Csodaországban témájára.

Nagy népszerűséggel megrendezett Világjáró overrekek családi programsorozat, járó gyerekek családi programsorozat, amelyben a világ különböző országainak kultúráját igyekeznek minél sokoldalúbban bemutatni. Az előadásokat kreatív foglalkozások követik, ahol a látogatók az adott kultúrához kapcsolódó tárgyakat készíthetnek, jellegzetes tevékenységekben vehetnek részt. A legközelebbi ilyen esemény 2019 szeptemberében Csehország bemutatása lesz, ezt októberben Izrael, novemberben pedig Görögország követi. Minden alkalommal az adott ország budapesti kulturális képviselőivel kooperálnak. A sorozat a művészettel nevelés kiváló példája, ahol az ismeretek gyarapítása egyúttal a nyitottság, más kultúrák elfogadására is neveli a fiatalokat és családjaikat.

A vizuális nevelés alkalmi műhelyei, a művészeti alapiskolák, a szakkörök, a kiállítóhelyeken működő múzeumpedagógiai foglalkozások mellett, hogy az érdeklődő fiatalok számára biztosítsák a tehetséggondozást, olyan kísérleti műhelyek, amelyek – lévén szabadabbak – kreatív, új ötletekkel, módszerekkel gazdagíthatják a vizuális nevelés módszertanát, s ezáltal a közoktatásra is pozitív hatással lehetnek – de nem helyettesítik azt. Az alkalmi találkozások a művészettel – ha megoly katarinikus hatásúak is – nem váltják ki a tervezett, folyamatos vizuális nevelést, a jó tanárok fáradtságos munkáját.

A Deák17 Galéria múzeumpedagógiai és műhelyfoglalkozásain, ingyenes nyári táborain sok száz fiatalnak biztosítanak élményszerű vizuális nevelést, ám az általuk közvetlenül elért fiatalok száma így is elenyésző a közoktatásban tanulók létszámához képest. Akik, lévén a művészeti nevelés presztízse folyamatosan csökkenő pályán, egyre kevesebb művészeti nyelvben részesülnek. A tervezett új nemzeti alapintézmény meg az eddigihez képest is kevesebb óraszámot biztosít a művészeteknek. Ettől a szomorú tényről a galéria tevékenysége még inkább felértékelődik. (A kiállítás július 12-ig tekinthető meg.)

BODÓCZKY ISTVÁN

Antik &
Kortárs

műtárgy.com

A hazai műkereskedelem vezető
műtárgyhirdetési weboldala

www.mutargy.com

MŰÉRTŐ
MŰVÉSZETI ÉS MŰKERESKEDELMI FOLYÓIRAT

Főszerkesztő: ANDRÁSI GÁBOR
Szerkesztő: NAGY MERCEDESZ
Tervezőszerkesztő: CSÉVE GÁBOR
Olvasószerkesztő: FENYVES KATALIN
Munkatársak: AKNAI KATALIN
CSONKA PETRA, HUTH JÓLIUSZ,
KOZÁK ZSUZKA, MAGYAR FANNI,
PRÉKOPÁ ÁGNES, RECHNITZER ZSÓFIA,
SÁRAI VANDA

Külföldi tudósítók:

BERECZ ÁGNES – New York
CALBUCCIA LAURA LINN – Bécs
DARÁNYI GYÖRGY – Bazel
HUNYADI SZILVIA – Eindhoven
HUSHEGYI GÁBOR – Pozsony
KERÉNYI ÉVA – Madrid
KRASNAHORKAI KATA – Berlin
MOLNÁR DÓRA – Párizs
MOLNÁR EDIT – Oldenburg

Szerkesztőség:
1037 Budapest, Montevideo u. 14.
Telefon: 436-2270
E-mail: muerto@hvg.hu

Kiadója a HVG KIADÓ ZRT.

Feladós kiadó: Szauer Péter
igazgató igazgató

Kiadóhivatal:
1037 Budapest, Montevideo u. 14.
Telefon: 436-2000

Hirdetés: Tanszki Rózsa
Telefon: 436-2027
E-mail: hirdet@hvg.hu

Előzetesítés:
HVG Zrt. terjesztési osztály
1037 Budapest, Montevideo u. 14.
Telefon: 436-2045

E-mail: terjeszt@hvg.hu
Előzetesítési díj egész évre 15% kedvezményes: 8575
forint, HVG klubkártyás előfizetői ár egész évre:
8070 forint.

Nyomdai előkészítés: HVG Press Kft.
Tóth Péter vezető

Nyomatás: mondát Kft.
Felelős vezető: Nagy László ügyvezető igazgató
ISSN: 1419-0567

A Műértő folyóirat kiadója, a HVG Kiadó Zrt. a lap bármely részének másolásával, terjesztésével, a benne megjelent adatok elektronikus formájában, a felhasználói kapcsolódások mindegyikét fenntartja. A Műértőben megjelent minden szerzői műve, fotó, illusztráció, grafika csak a kiadó előzetes írásbeli vagy elektronikus dokumentumában foglalt engedéllyel tekinthető közlésre, illetve másolható a nyilvánosság számára a sajtóban. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1990. évi LXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerinti közzétételhez szükséges minősül.

A hirdetések tartalmáért a kiadó nem vállal felelősséget.